

Kyrkomusikernas lönefråga.

Vid årets riksdag hava likalydande motioner väckts i första kammaren av v. talmannen Petrus Nilsson i Gränebo och i andra kammaren av riksdagsmannen Axel Pehrsson i Bramstorp om möjlighet för församling att erhålla bidrag ur kyrkofonden till avlöande av kyrkomusiker m. m. Motionen är av följande lydelse:

»De praktiskt taget enda befattningshavarna i allmän tjänst, som fortfarande hava sina avlöningsförhållanden ordnade efter det för länge sedan utdömda naturaavlöningsystemet, äro innehavarna av de i allmänhet förenade klockar-, kantors- och organistbefattningarna. De disponera den fasta egendom, vars avkastning är anslagen såsom avlöningstillgång åt klockaren i församlingen, under sin tjänstetid relativt självständigt mot skyldighet bl. a. att ansvara för bebyggelsen av densamma. Särskilt det sistnämnda har med hänsyn till de numera så dryga byggnadskostnaderna ofta verkat ruinerande för befattningshavarna. Det pågår för närvarande också utredning om avskaffande av denna byggnadsskyldighet. Den dåliga och otidsenliga beskaffenheten av fastigheternas åbyggnader, som detta avlöningssystem givetvis medfört, har resulterat i att det ekonomiska utbytet av fastigheterna mer och mer förminskats. För församlingarna kommer detta att innebära, att avlöningen åt dessa befattningshavare i väsentligt större utsträckning än tidigare måste anvisas av uttaxerade medel.

För närvarande fastställer församlingen den klockaren tillkommande lönen, så att densamma bliver skälig i förhållande till omfattningen av hans göromål (§ 2 i kungl. förordningen den 2 november 1883 angående allmänt ordnande av klockarnas löneförmåner). Någon fastställelse av lönens belopp meddelas icke av överordnad myndighet i annat fall än att befattningen är förenad med folkskolläraryrkebefattning, då domkapitlet jämlikt § 27 mom. 2 kungl. stadgan den 26 september 1921 angående folkundervisningen i riket skall pröva tillräckligheten av de anslagna löneförmånerna. Emellertid har regeringsrätten i utslag den 4 december 1930 återförvisat ett ärende till församlingen angående klockares avlöning, enligt vilket utslag regeringsrätten ansett, att den av församlingen beslutade lönen varit för snävt tilltagen. Något tvång på församlingarna beträffande storleken av avlöningen åt organist eller kyrkosångare torde däremot ej finnas.

På grund av vad ovan anförts och då dessa befattningshavare, som skola finnas i församlingen, böra hava en skälig ersättning för sitt arbete, torde snart nog kraftigare anspråk komma att riktas på församlingarna att genom uttaxerade medel bereda dem skäliga löner. Följden härav för församlingar med litet antal skattekrönor blir givetvis en betydande skattehöjning.

Riksdagen har senast år 1921 behandlat frågan om avlöning m. m. åt kyrkomusiker. Kungl. Maj:t hemställde till angivna års riksdag att antaga ett av 1920 års kyrkomöte godkänt förslag till lag om kantorer. Förslaget vann emellertid ej riksdagens gillande, tydligen med hänsyn till att församlingarnas utgifter endast i någon mån skulle minska genom ett under åttonde huvudtiteln förslagsvis upptaget bidrag av statsmedel till bestridande av dessa avlöningar. Nu ha sedan dess åtskilliga år förflutit och principen skatteutjämning olika kommuner emellan för ändamål, som det icke ligger inom varje kommuns eller församlings fria val att närmare utforma, har slagit igenom. Frågan om bidrag till församlingarna för avlöning av kyrkomusikerna synes därför vara mogen till upptagande. Samtidigt härmed kommer också frågan om bestämmandet av storleken av kyrkomusikernas löneförmåner. Dessa båda frågor kunna icke var för sig avgöras.

Principiellt föreligger här samma problem som beträffande sättet för finansiering av prästerskapets lönekostnader. Både präst och kyrkomusiker äro nödvändiga kyrkliga befattningshavare. Ursprungligen hava dessa befattningshavares löneförmåner också utgått på samma sätt, och kyrkomusikernas avlöningsförhållanden synas därför nu böra ordnas i ungefärlig överensstämmelse med prästerskapets. De till kyrkomusikerna på lön anslagna fastigheterna böra sålunda intaga samma förvaltningsrättsliga ställning som prästerskapets löneboställen och bidrag ur kyrkofonden bör kunna utgå till församling, vars fasta avlöningstillgångar eller vars skatteunderlag ej förslå till beredande av en skäligen avlöning åt kyrkomusikerna.

Under hänvisning till det anförda hemställes därför,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla om utredning och förslag till riksdagen om beredande av möjlighet för församling att erhålla bidrag ur kyrkofonden till avlöning av kyrkomusiker samt vad därmed kan sammanhöra.»

Ett betydelsefullt initiativ har sålunda tagits i den för kyrkolivet så viktiga frågan om kyrkomusikernas löneförhållanden. Denna fråga har undan för undan skjutits på framtiden och orsaken härtill har ju legat i den omständigheten, att flertalet församlingar knappast utan oskäligen belastning å den kommunala utdebiteringen kunnat gälda tidsenliga löner utan bidrag av andra allmänna medel. Tidigare har sålunda ifrågasatts bidrag av statsmedel (vid 1921 års riksdag). Den ene av motionärerna, riksdagsmannen Pehrsson, ifrågasatte vid samma riksdag, att kyrkofondens medel borde anlitas till detta ändamål. Enligt 1910 års kyrkofondslag skulle nämligen kyrkofonden användas för *kyrkliga ändamål* på sätt lagen gäve vid handen. Att kyrkomusikernas avlöning skulle ingå under begreppet kyrkliga ändamål kunde väl ej av någon på allvar bestridas. Emellertid ansåg man tydligen då,

att kyrkofonden närmast sammanhörde med det prästerliga avlöningssystemet. 1932 års kyrkofondslag har bibehållit samma bestämmelse om kyrkofondens användning som den tidigare kyrkofondslagen. Den nyheten har dock införts, att kyrkofonden genom den allmänna kyrkoavgiften tillförts en väsentlig inkomst. Härigenom har en reglering av kyrkofondens inkomster gentemot dess utgifter möjliggjorts. Kyrkoavgiftens grundbelopp utgör 15 öre per skattekrona, av vilket belopp Konungen årligen bestämmer, huru stor del skall för året uttagas. För innevarande år uttages 11 öre per skattekrona. Då 1 öre i allmän kyrkoavgift i runt tal giver 500.000 kronor, torde någon lagändring om höjning av allmänna kyrkoavgiftens grundbelopp icke böra ifrågakomma för nu angivna ändamål.

Man skulle kunna tycka, att åtminstone från kyrkligt håll någon invändning ej skulle göras mot en lösning av kyrkomusikernas lönefråga på sätt, motionärerna antytt. Tyvärr är detta emellertid ej fallet. Svensk Kyrkotidning har den 8 februari 1936 i en redaktionell artikel upptagit till behandling motionen och därvid kommit till det resultatet, att förslaget bör vila till dess man funnit en lösning på den frågan, huru församlingarna komma att ställa sig till att de icke längre ensamma skulle bestämma storleken av dessa befattningshavares löner. Det kyrkliga intresse, som Svensk Kyrkotidning förmodligen skall representera, har sålunda funnit sig böra förorda, att det hela ånyo skjutes på framtiden. Vilja till att medverka till att denna fråga bliver slutligen löst saknas tydligen, då man som uppskovsskäl hänför sig till, vad församlingarna skola säga i denna fråga. Huru skall utredning härom verkställas? Huru skola enhetliga normer skapas? Till vilket belopp skall man bestämma minimilönen? Det vore bättre, om man gjorde en jämförelse med prästernas avlöningsförhållanden. Ha prästerna farit illa av att man i lagstiftningsväg bestämt deras löner? Man var sannerligen då ej så intresserad av, vad församlingarna skulle säga om lönernas storlek. I stället framfördes krav på att lönerna skulle stå i relation till utbildning, till levnadskostnadernas storlek, till arbetsuppgifter m. m. Är det för mycket begärt av Svensk Kyrkotidning att förstå, att kyrkomusikerna ävenledes vilja hava sina löner bestämda efter dylika objektiva grunder? Illa vore det för övrigt att tolka motionen som Svensk Kyrkotidning gör beträffande detta spörsmål. Läser man motionen uppmärksamt, torde man nog finna en önskan att hålla församlingarnas utdebitering per skattekrona för kyrkomusikernas avlöning nere till ett skäligt belopp. Just härför skulle bidrag ur kyrkofonden utgå. Detta å sin sida medför ett bestämmande av minimilönens storlek, såsom motionen också riktigt framhållit. I stället för att rikta sig mot församlingarna är väl motionen närmast att tolka till församlingarnas förmån. Också detta är väl Svensk Kyrkotidning likgiltigt?

Svensk Kyrkotidning framhöll vidare att det förmodligen inga-

lunda skulle vara motionens mening, att »ett pastorat med många skattekronor och hög kommunal utdebitering per skattekrona kunde via den allmänna kyrkoavgiften komma att bidra till avlöning av kantorn inom ett pastorat med ringa antal skattekronor, och det även om detta senare pastorat hade en låg kommunal utdebitering per skattekrona.» Denna invändning hade emellertid i stället bort göras i samband med en kritik av 1932 års kyrkofondslag — beträffande upptagande av allmän kyrkoavgift till prästerskapets avlöning har nämligen här någon skillnad ej gjorts på pastorat med hög kommunal utdebitering och med låg sådan utdebitering per skattekrona. Skall kyrkotidningens ståndpunkt i denna fråga tolkas så, att bestämmelserna om allmän kyrkoavgifts utgående böra underkastas revision, måste man anse den förnuftig eller åtminstone konsekvent. Det skall emellertid bliva intressant att se om ett dylikt initiativ tages från kyrkotidningens sida — exempelvis i en ledande artikel eller på annat lämpligt sätt. Gör man ej det, kan ej omdömet bliva annat än ett beträffande denna invändning — man finner det förenligt med sin värdighet att draga fram argument mot motionen, som man på ett annat och oerhört mycket mera betydelsefullt område ej vill följdenligt tilllämpa. I förhållande till prästerskapets avlöning intager ju allmänna kyrkoavgiften en synnerligen viktig ställning — härför erfordras nu ungefär cirka 11 öres utdebitering, medan ett bifall till motionen väl allenast skulle draga med sig en ökad utdebitering av något eller någon del av 1 öre. Att som argument mot denna obetydliga ökning i utdebiteringen åberopa ett förhållande, som med desto större kraft skulle kunna göras gällande mot utdebiteringen av den allmänna kyrkoavgiften överhuvudtaget, behöver sannerligen ej tagas allvarligt.

Visserligen har motionen nu avslagits av riksdagen, men vederbörande utskotts utlåtande giver otvetydigt vid handen, att frågan ej härmed fallit. Utskottet hänför sig nämligen till den i motionen berörda utredningen och anser, att med prövning av de i motionen framförda önskemålen torde böra anstå i avvaktan på slutförandet av sagda utredning om klockarboställena.

Samtidigt som vi uttala vår stora tacksamhet gentemot motionärerna för det betydelsefulla och omfattande initiativ, som av dem tagits i denna för vårt gudstjänstliv så viktiga fråga, uttrycka vi den förhoppningen, att Svensk Kyrkotidning och närstående till tidningen vid närmare eftertanke icke skola motarbeta frågans lösning efter de riktlinjer, som av motionärerna uppdragits.

T—t.